

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย
Application of Good Governance Principles by Governor's Office in
Southern Thailand.

นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว¹, ศรัญลักษณ์ เทพวารินทร์², และสมชัย ปราบรัตน์^{3*}
Niwat Sawatkaew¹, Salanluk Thepvarin², and Somchai Prabrat^{3*}

¹ ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Director of Doctor of Public Administration Program in Public and Private Management, Faculty of Political Science, Hatyai University

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Lecturer of Doctor of Public Administration Program in Public and Private Management, Faculty of Political Science, Hatyai University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ Assistant Professor of Hatyai Business School, Hatyai University

* Corresponding author, E-mail: somchai@hu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย จำแนกตาม ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของบุคลากรประจำสำนักงาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่ทำงานในสำนักงานจังหวัด เขตภาคใต้ 14 จังหวัด จำนวน 239 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) สำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ มีการการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) บุคลากรประจำสำนักงานจังหวัดในเขตภาคใต้ของประเทศไทย ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารงาน, หลักธรรมาภิบาล, สำนักงานจังหวัด

Abstract

This survey research was objected (1) to study good governance administration of the Governor's offices of the southern provinces, and (2) to compare the office's personnel's perception about the administration. The study is qualitative. 239 working personnel in the Governor's offices of the southern provinces were samples of the study. Questionnaires were used as research tool for data collection. Statistical techniques for data analysis were Means, Percentage, Standard Deviation, and t-Test. The findings are: (1) the overall Governor's offices administration of the southern provinces is based on good governance principle, at high level. (2) The personnel have different understandings toward the principle and different perceptions about the administration, statistically significant at .01.

Keywords: Application, Good Governance, Governor's Office

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการประเทศเพื่อนำไปสู่การสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลางตามวิสัยทัศน์ระยะยาว ปี พ.ศ.2570 ไว้ว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” ประกอบกับมีการจัดทำเกณฑ์เพื่อการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล ดังนี้ คือ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552)

อย่างไรก็ตามในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆโดยเฉพาะหน่วยงานของภาครัฐ พบว่า มีทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ และหลายหน่วยงานก็ประสบปัญหาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เช่น ผลการศึกษาของ พลกฤติพัตรपाल (2549) พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ในแต่ละด้านเป็นดังนี้คือ (1) ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักนิติ (2) ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม (3) ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักความโปร่งใส (4) ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักความรับผิดชอบต่อ (5) ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักความคุ้มค่า สำหรับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงมหาดไทย ดำเนินงานเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงที่ไม่เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่ง กำกับ เร่งรัด การปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบายการปฏิบัติงานราชการแบ่งเป็นงานราชการส่วนกลางและงานราชการส่วนภูมิภาค มีสำนักงานจังหวัด ตั้งอยู่ภายในศาลากลางจังหวัด มีหัวหน้าสำนักงานจังหวัด (ผู้อำนวยการระดับสูง) เป็นหัวหน้าหน่วยงาน แบ่งการปฏิบัติงานออกเป็นกลุ่มงานต่างๆ คือ กลุ่มงานอำนวยการ กลุ่มงานยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัด กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และ กลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคลซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานราชการที่สำคัญหน่วยงานหนึ่งในการบริหารราชการแผ่นดินทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการ

บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนทั่วไปถือเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างมาก สถาบันดำรงราชานุภาพ กลุ่มพัฒนาระบบงาน กระทรวงมหาดไทย ได้ทำการศึกษาเพื่อประเมินระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พบว่าถึงแม้ว่าในภาพรวมระดับธรรมาภิบาลจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี (ระดับ 4) จำนวน 8 ด้านจาก 9 ด้าน และผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ 1 ด้าน คือ ด้านความเสมอภาค แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของหลักธรรมาภิบาล พบว่า ด้านที่เป็นปัญหาใน 4 ลำดับแรกตามลำดับ คือ ด้านความเสมอภาค ด้านการระับผิดชอบ ด้านนิติธรรม และ ด้านประสิทธิภาพและความโปร่งใส เมื่อมองลึกในรายละเอียด พบว่า ยังมีประเด็นที่เป็นปัญหาเนื่องจากผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ อย่างเช่น ด้านประสิทธิผล มีปัญหาในเรื่องทรัพยากรบุคคลด้านความโปร่งใส มีปัญหาในเรื่องการร่วมตรวจสอบของสมาคมวิชาชีพ/สื่อมวลชน ในโครงการต่างๆ ส่วนด้านความเสมอภาค พบว่า มีปัญหาทุกประเด็นตามเกณฑ์ชี้วัด เป็นต้น (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2556)

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่าถึงแม้ว่าที่ผ่านมาสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และมีการประเมินระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลโดยสถาบันดำรงราชานุภาพแล้วก็ตาม แต่กลุ่มที่ได้รับการประเมินมีเพียงสำนักงานจังหวัดในสามจังหวัด ตัวแทนของภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง เท่านั้น ยังไม่มีการประเมินสำนักงานจังหวัดในภาคใต้แต่ประการใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย และ เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย จำแนกตาม ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อเสนอผลการศึกษาให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปเป็นแนวทางกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานของข้าราชการให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย จำแนกตาม ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประจำสำนักงานจังหวัด ในเขตภาคใต้ของประเทศไทย

สมมติฐาน

บุคลากรประจำสำนักงานจังหวัดที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางดำเนินงานของสำนักงานจังหวัดเพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม โดยแบ่งออกเป็น 9 หลักการ 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม และ 9) หลักความเสมอภาค

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มุ่งเน้นและให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาระบบราชการไทยอย่างชัดเจนและต่อเนื่องโดยในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551-พ.ศ.2555) ได้ผลักดันการสร้างระบบราชการไทยให้เป็นกลไกของรัฐที่สำคัญต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีด้วยการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย เพื่อเพิ่มขีดสมรรถนะข้าราชการให้สามารถเรียนรู้ ปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในการอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชนได้อย่างทันการ ทั้งนี้ต้องยึดมั่นในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาลโดยการสร้างระบบธรรมาภิบาลสำหรับการกำกับดูแลตนเองที่ดีเพื่อให้เกิดความโปร่งใสถูกต้อง เป็นธรรม การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้ กำหนดให้ส่วนราชการและจังหวัดจัดทำนโยบายการกำกับดูแลองค์กรที่ดี หรือ “Organizational Governance (OG)” เพื่อประกาศเจตนารมณ์ขององค์กรว่าจะดำเนินการด้วยการยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พร้อมกำหนดนโยบายครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ (1) นโยบายด้านรัฐ สังคม และ สิ่งแวดล้อม(2)นโยบายด้าน ผู้รับบริการและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (3) นโยบายด้านองค์กร (4) นโยบายด้านผู้ปฏิบัติงาน และจากการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาแนวทางการส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จนได้ข้อสรุปว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในภาครัฐ มี 9 องค์ประกอบ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและทำการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว จนสามารถสรุปความหมายและองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้ดังนี้

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง แนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม โดยมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความโปร่งใสในการบริหารประเทศ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น ชุมชน และในทุกระดับตั้งแต่ร่วมรับรู้ไปจนถึงร่วมทำและร่วมรับผล โดยแบ่งออกเป็น 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน โดยการปฏิบัติงานราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการ

ปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ

2) ประสิทธิภาพ หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการและประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

3) การตอบสนอง หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงการตอบสนองความคาดหวังหรือความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและแตกต่าง

4) ภาวะรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5) ความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

6) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสดำเนินการร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ปัญหาหรือร่วมในกระบวนการตัดสินใจและร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7) การกระจายอำนาจ หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยงานปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

8) นิติธรรม หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารงานราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วน

9) ความเสมอภาค หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและรับบริการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มี การแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2556) ได้ศึกษาเพื่อประเมินระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ในสามจังหวัด คือ เชียงใหม่ นครพนม และ ปทุมธานี จำนวนรวมทั้งสิ้น 600 คน ผลการศึกษา พบว่า

1) ในภาพรวมระดับธรรมาภิบาลของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี (ระดับ 4) กล่าวคือ ผลการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดทั้งหมด 9 ด้าน ผลการประเมินอยู่ในระดับดี (ระดับ 4 ขึ้นไป) 8 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิผล ด้านประสิทธิภาพ ด้านการตอบสนองด้านภาวะรับผิดชอบ ด้าน

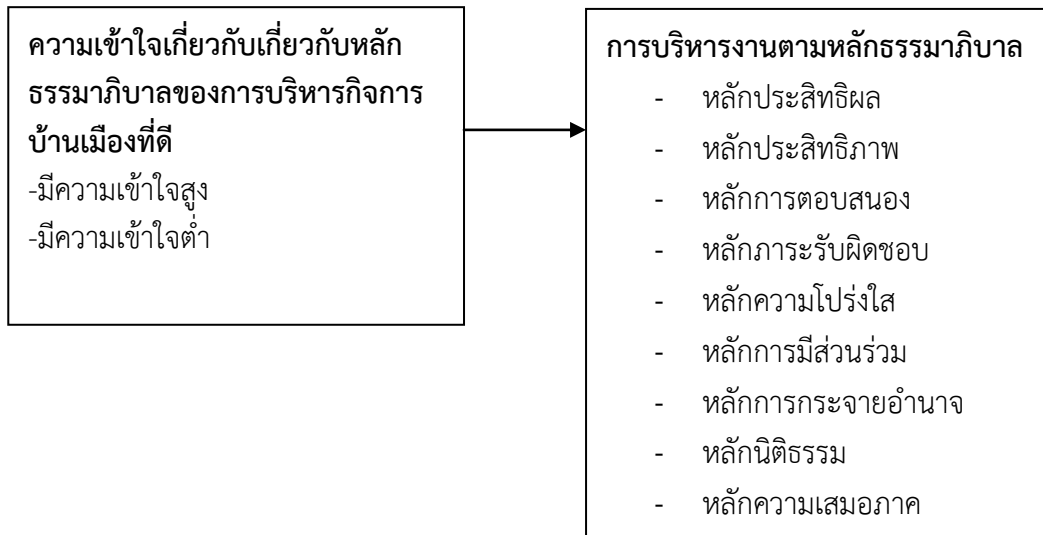

ความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ และด้านนิติธรรม ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ (ระดับ 3) เพียง 1 ด้าน คือ ด้านความเสมอภาค

2) ถึงแม้ว่าในภาพรวมระดับธรรมาภิบาลจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี (ระดับ 4) จำนวน 8 ด้าน จาก 9 ด้าน และผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ 1 ด้าน คือ ด้านความเสมอภาค แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่เป็นปัญหาใน 4 ลำดับแรกตามลำดับ คือ ด้านความเสมอภาค ด้านการระับผิดชอบ ด้านนิติธรรม และ ด้านประสิทธิภาพและความโปร่งใส เมื่อพิจารณาในรายประเด็นของแต่ละด้าน พบว่า ยังมีประเด็นที่เป็นปัญหาเนื่องจากผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ (ระดับ 3) กล่าวคือ ด้านประสิทธิผล มีปัญหาในเรื่องทรัพยากรบุคคล ด้านการระับผิดชอบ มีปัญหาในประเด็น การจัดให้มีการบริหารจัดการด้านการบริหารความเสี่ยงในองค์กร และการจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ โดยมีการเชื่อมโยงกับระบบแรงจูงใจและระบบการให้โทษอย่างเป็นรูปธรรม ด้านความความโปร่งใส มีปัญหาในเรื่องการร่วมตรวจสอบของสมาคมวิชาชีพ/สื่อมวลชนในโครงการต่างๆ ด้านความเสมอภาค มีปัญหาทุกประเด็นตามเกณฑ์ชี้วัด คือ การสร้างกลไกด้านความเสมอภาคและจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาค การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านความเสมอภาค การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเสมอภาค และการบูรณาการความเสมอภาคเข้ากับการกำหนดมาตรฐานของกระบวนการทำงานและการให้บริการ

จากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้กรอบในการวิจัย ตามภาพประกอบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประกอบด้วย บุคลากรในตำแหน่ง ข้าราชการในระดับหัวหน้ากลุ่มงาน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ระดับทั่วไป สังกัดสำนักงานจังหวัดในเขตภาคใต้ 14 จังหวัด จำนวน 626 คน โดยแยกเป็นข้าราชการในระดับหัวหน้ากลุ่มงานจำนวน 70 คน และข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ระดับทั่วไป จำนวน 556 คน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2557)

กลุ่มตัวอย่าง

จากตาราง Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % จำนวนประชากร 626 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 240 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มเลือกจังหวัดโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มซึ่งแบ่งกลุ่มจังหวัดตามประกาศกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเขตตรวจราชการในภาคใต้ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี, 2532) มี 3 เขต คือ เขต 6 ประกอบด้วยจังหวัด ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และ พัทลุง เขต 7 ประกอบด้วยจังหวัด ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และ ตรัง เขต 8 ประกอบด้วยจังหวัด สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกจังหวัดจากแต่ละเขต ทำให้ได้จังหวัดที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ จังหวัดพัทลุง ตรัง และ สงขลา

สุดท้ายก็สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงกับข้าราชการระดับหัวหน้ากลุ่มงาน และทำการสุ่มแบบบังเอิญกับข้าราชการระดับทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้คือ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ส่วนงานที่สังกัด และ อายุงาน เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 9 ตัวเลือก แต่ละข้อมีตัวเลือกที่เป็นคำตอบที่ถูกเพียงหนึ่งตัวเลือกเท่านั้น ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดจะได้ 0 คะแนน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ในการสร้างแบบสอบถามนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามจากแบบสอบถามของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2556) เป็นคำถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ

- 5 หมายถึง องค์กรมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มากที่สุด
- 4 หมายถึง องค์กรมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มาก
- 3 หมายถึง องค์กรมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ปานกลาง
- 2 หมายถึง องค์กรมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล น้อย
- 1 หมายถึง องค์กรมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล น้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะทำการศึกษา และสอดคล้องกับหัวข้อวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย เมื่อได้นิยามศัพท์ตัวแปรที่สอดคล้องกับงานวิจัยแล้ว จึงทำการร่างแบบสอบถามเพื่อทำการตรวจสอบคุณภาพตามลำดับขั้นตอนดังนี้คือ

1. ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency :IC) แล้วนำข้อคำถามที่มีค่า IC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 มาสร้างแบบสอบถามก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2. นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชนิด คำถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) ด้วยสูตรของ Kuder-Richardson (KR-20)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่ทั่วไปจนถึงข้าราชการระดับสูงในสำนักงานจังหวัด ด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้คือ

1.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ประกอบด้วย การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency :IC) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก และ สูตรของ Kuder-Richardson (KR-20)

1.2 สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.3 สถิติเชิงอนุมาน สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยจำแนกตามความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประจำสำนักงานจังหวัด โดยใช้สถิติ independent t-test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง 239 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.81 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มากที่สุด ร้อยละ 36.82 รองลงมาเป็น ปริญญาตรี ร้อยละ 36.40 ช่วงอายุ 41-50 ปี มากที่สุด ร้อยละ 45.19 อายุราชการ 21-25 ปีมากที่สุด ร้อยละ 45.6 ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ทั่วไป/ฝ่าย/กลุ่ม ประจำสำนักงานจังหวัด มากที่สุด ร้อยละ 72.40

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M=3.61 SD=.34) ส่วนสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล รายด้าน 9 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง และ หลักการกระจายอำนาจ และอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักการระมัดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค โดยที่คะแนนเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัด ในเขตภาคใต้ แสดงได้ตามตาราง 1

ตาราง 1 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย

ที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัด	\bar{X}	SD	ระดับ
1	หลักประสิทธิผล	3.60	.47	มาก
2	หลักประสิทธิภาพ	3.36	.68	ปานกลาง
3	หลักการตอบสนอง	3.45	.55	ปานกลาง
4	หลักการรับผิดชอบ	3.66	.42	มาก
5	หลักความโปร่งใส	3.61	.65	มาก
6	หลักการมีส่วนร่วม	3.66	.49	มาก
7	หลักการกระจายอำนาจ	3.47	.37	ปานกลาง
8	หลักนิติธรรม	3.82	.59	มาก
9	หลักความเสมอภาค	3.66	.61	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.61	.34	มาก

3. เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย จำแนกตามความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลความเข้าใจต่อหลักธรรมาภิบาลฯ ของผู้ตอบด้วยแบบทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลฯ ซึ่งแยกเป็น 9 องค์ประกอบ คือ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ การตอบสนอง การรับผิดชอบ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ นิติธรรม ความเสมอภาค หลักธรรมาภิบาลแต่ละด้านจะมีกรอบ/เกณฑ์และระดับการพิจารณาที่แตกต่างกัน ผู้ตอบจะต้องระบุให้ได้ว่าแต่ละข้อคำถามนั้นตรงกับองค์ประกอบใดของหลักธรรมาภิบาลฯ จำนวน 23 ข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความเข้าใจเท่ากับ 7.10 คะแนน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้คะแนนดังกล่าวเป็นจุดตัดแบ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 7.10 และกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 7.10 แล้วเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัด ด้วยการทดสอบโดยค่าสถิติ independent t-test พบว่า ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานจังหวัดในเขตภาคใต้ของประเทศไทยที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลฯ ต่างกันมีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t(238) = 3.44, p < .01$) กล่าวคือ ผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในระดับมากจะมีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดสูงกว่าผู้ที่มีความเข้าใจในระดับน้อย มีรายละเอียดตามตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยจำแนกตามความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักธรรมาภิบาล ของการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี	n	M	SD	Levene's Test (homogeneity of variances)		t	p	ผลการเปรียบเทียบ
				F	p			
				ระดับมาก (สูงกว่า 7.10 คะแนน)	131			
ระดับน้อย (ต่ำกว่า 7.10 คะแนน)	108	3.53	.38					

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดเขตพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M=3.61 SD=.34) ส่วนสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล รายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง และ หลักการกระจายอำนาจ และอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และ หลักความเสมอภาคสามารถอภิปรายได้ว่าเนื่องจากระบบการทำงานของข้าราชการ/เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นมากประกอบกับภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบการทำงาน ผ่านระบบสังคมออนไลน์หรือผ่านระบบปกติมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล สูงขึ้นกว่าในอดีต สอดคล้องกับ ประชัน คະเนวัน (2551) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อบทบาทหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล ของนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ตามหลัก ธรรมาภิบาล พบว่า 1) ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาลเมืองนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของนายกเทศมนตรีตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ส่วนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัด ตามหลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง และ หลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายได้ว่า ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานจังหวัดในเขตภาคใต้มีการรับรู้ถึงการบริหารงานภายในกระทรวงมหาดไทยแบบรวมอำนาจส่วนกลาง เช่น การพิจารณาเรื่องงบประมาณ เรื่องการโยกย้ายตำแหน่ง การบรรจุเข้าทำงาน เป็นต้น ซึ่งไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปสู่ภูมิภาค ไม่สอดคล้องกับ สถาบันดำรงราชานุภาพ (2556) ที่ได้ศึกษาเพื่อประเมินระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการประเมินตามเกณฑ์ชี้วัดทั้งหมด 9 ด้าน ผลการประเมินอยู่ในระดับดี (ระดับ 4 ขึ้นไป) 8 ด้าน ได้แก่ ด้าน

ประสิทธิผล ด้านประสิทธิภาพ ด้านการตอบสนองด้านภาระรับผิดชอบ ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ และด้านนิติธรรม

จากผลการศึกษา พบว่า ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานจังหวัดในเขตภาคใต้ของประเทศไทยที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t(238) = 3.44, p < .01$) กล่าวคือ ผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในระดับมากจะมีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดสูงกว่าผู้ที่มีความเข้าใจในระดับน้อย สามารถอภิปรายได้ว่าเมื่อข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานจังหวัดมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีก็ย่อมที่จะสามารถแยกแยะได้ชัดเจนว่า กลยุทธ์ของนโยบายการทำงานของหน่วยงาน และที่สำคัญคือ พฤติกรรมการแสดงออกของบุคลากรในสำนักงานจังหวัดที่เป็นอยู่นั้น เป็นไปตามหลักหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่ อย่างไร และเมื่อรู้ว่าการกระทำใดที่ผิดหลักธรรมาภิบาล ผู้ที่มีสำนึกดีย่อมหลีกเลี่ยงนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานจังหวัดในเขตภาคใต้มีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง และ หลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นทางผู้มีอำนาจและผู้ที่เกี่ยวข้องต้อง มีนโยบายและการปฏิบัติเพื่อสร้างการรับรู้ที่ดีของข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ดังกล่าว

2. ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานจังหวัดในเขตภาคใต้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในระดับที่ต่ำมาก(คะแนนเฉลี่ย 7.10 เต็ม 23 คะแนน) และผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในระดับมาก จะมีการรับรู้ต่อสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานจังหวัดสูงกว่าผู้ที่มีความเข้าใจในระดับน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เกิดขึ้นกับข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นการอบรมให้ความรู้ การทดสอบความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน เป็นต้น

การทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษารายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลและความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ด้วยการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed method)

2. พัฒนาเครื่องมือสำหรับวัดสภาพการบริหารจัดการและการกำกับดูแลองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลและความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ต่อยอดจากการวัดด้วยแบบสอบถามที่ให้รายงานตนเอง (self-report)

เอกสารอ้างอิง

- ประชัน คະเนวัน. (2551). *ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อบทบาทหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล ของนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์*. รายงานวิจัยสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2556). *ประเมินระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย*. รายงานวิจัยสถาบันดำรงราชานุภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: บริษัท พรีเมียร์โปร จำกัด
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2532). *เขตตรวจราชการ*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/เขตตรวจราชการ>. (วันที่ค้นข้อมูล: 16 ตุลาคม 2557).